

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

СЕКРЕТАРИЈАТ
ЗАЈЕДНИЧКА СЛУЖБА

Истраживачки сектор

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE

SEKRETARIJAT / TAJNIŠTVO
ZAJEDNIČKA SLUŽBA

Istraživački sektor

Број/Број: 03/10-50-19-134-2/15
Сарајево/Sarajevo, 02.02.2015.

Истраживање број: 189

Врста истраживања: **КОМП** - компаративни преглед

ОДБОРИ ЗА ВАНЈСКЕ ПОСЛОВЕ У ПАРЛАМЕНТИМА СРБИЈЕ, ЦРНЕ ГОРЕ И ХРВАТСКЕ

Припремила:
Нихада Јелећ

Дескриптор: *одбор за ванјске послове*

Истраживање је намењено посланицима и делегатима, који могу поставити додатна питања, сугестије и коментаре на email адресу: istrazivacki.sektor@parlament.ba.

Јавност Босне и Херцеговине може коментирати радове, али Истраживачки сектор нема могућност да одговара на коментаре и дискутира о истраживању.

Информације наведене у садржају истраживања важеће су у тренутку припреме истраживања и оне се не ажурирају након објаве истраживања.

Истраживање не одражава званичан став Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (PSBiH).

Трг БиХ 1, 71000 Сарајево / Трг БиХ 1, 71000 Сарајево,
тел/tel. +387 (0)33 28 44 68, +387 (0)33 28 60 11, факс/fax. +387 (0)33 23 34 80

Tabela: Naziv, broj članova i nadležnosti skupštinskog/saborskog radnog tijela za vanjske poslove

	Republika Srbija	Crna Gora	Republika Hrvatska
zakonodavno tijelo	Narodna skupština Republike Srbije	Skupština Crne Gore	Hrvatski sabor
naziv skupštinskog /saborskog radnog tijela nadležnog za vanjske poslove	Odbor za spoljne poslove	Odbor za međunarodne odnose i iseljenike	Odbor za vanjsku politiku
broj članova	17	trenutno 13 (broj se utvrđuje prilikom izbora)	19 (13 saborskih zastupnika i 6 imenovanih članova)
nadležnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Razmatra prijedlog zakona i drugog općeg akta, kao i druga pitanja iz oblasti: <ul style="list-style-type: none"> – vanjske politike; – odnosa sa drugim državama, međunarodnim organizacijama i institucijama; – potvrđivanja međunarodnih ugovora iz oblasti vanjskopolitičkih odnosa; – uređivanja postupka zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora; – zaštite prava i interesa Republike Srbije i njenih državljana i domaćih pravnih lica u inozemstvu. • Obavlja razgovore s ambasadorima Republike Srbije prije odlaska na njihovu diplomatsku dužnost. • Utvrđuje sastav delegacija koje nisu stalne, kao i ciljeve i zadatke posjete delegacije 	<ul style="list-style-type: none"> • Razmatra pitanja vanjske politike i međunarodnih odnosa iz nadležnosti Skupštine. • Razmatra prijedloge zakona o potvrđivanju međunarodnih ugovora. • Predlaže platforme za razgovore sa stranim delegacijama i razmatra izvještaje o ostvarenim posjetama, učešću na međunarodnim skupovima i studijskim posjetama iz nadležnosti Skupštine. • Donosi godišnji program i tromjesečne detaljne programe međunarodne saradnje; saraduje i razmjenjuje iskustva sa odgovarajućim radnim tijelima u drugim parlamentima i međunarodnim institucijama, osnivanjem zajedničkih tijela, grupa prijateljstava, preduzimanjem zajedničkih akcija, usaglašavanjem stavova o pitanjima od 	<ul style="list-style-type: none"> • Razmatra pitanja vanjske politike i međunarodnih odnosa o kojima raspravlja i odlučuje Sabor te priprema prijedloge akata iz nadležnosti Sabora koji se odnose na to područje. • Prati i razmatra pitanja vezana uz zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku Evropske unije. • Učestvuje u međuparlamentarnom nadzoru nad zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom Evropske unije učestvujući na sastancima Međuparlamentarne konferencije Evropske unije o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici Evropske unije zajedno s predstavnicima Odbora za odbranu i/ili drugim odborima; • Saraduje s odgovarajućim odborima parlamenata drugih država. • Daje mišljenje o postavljanju i opozivu šefova diplomatskih misija Republike Hrvatske u inozemstvu.

	<p>Narodne skupštine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Određuje predsjednika i članove poslaničke grupe prijateljstva, daje saglasnost na odluku o razmjeni posjeta sa poslaničkim grupama prijateljstva predstavničkih tijela drugih država i vodi evidenciju o članstvu u poslaničkim grupama prijateljstva. • Ako Odbor nije u mogućnosti da odredi sastav delegacije koja nije stalna ili da da saglasnost na odluku o razmjeni posjeta sa poslaničkim grupama prijateljstva predstavničkih tijela drugih država, odluku o tome donosi predsjednik Narodne skupštine, odnosno potpredsjednik Narodne skupštine i predsjednik Odbora. • Obavlja i druge poslove koji se odnose na saradnju Narodne skupštine sa predstavničkim tijelima drugih država i učešće njenih predstavnika u radu pojedinih međunarodnih organizacija i misija. • Razmatra i usvaja izvještaje o posjetama delegacija Narodne skupštine i o njihovom učešću na međunarodnim skupovima. • Podnosi Narodnoj skupštini godišnji izvještaj o ostvarenoj međunarodnoj saradnji Narodne skupštine. • Obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i poslovníkom. 	<p>zajedničkog interesa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daje mišljenje o kandidatima za ambasadore i šefove drugih diplomatskih predstavništava u inozemstvu. • Razmatra pitanja koja se odnose na status iseljenika iz Crne Gore u drugim državama i predlaže mjere za ostvarivanje, unaprjeđivanje i zaštitu njihovih prava. • Ostvaruje kontakte i saraduje sa organizacijama iseljenika iz Crne Gore u inozemstvu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Raspravlja o međunarodnoj razvojnoj saradnji i humanitarnoj pomoći koju Republika Hrvatska pruža drugim međunarodnim pravnim subjektima. • Razmatra izvještaje stalnih ili privremenih delegacija Sabora u međuparlamentarnim institucijama u saradnji s Odborom za međuparlamentarnu saradnju. • Razmatra međunarodne ugovore koje Sabor potvrđuje i daje svoje prijedloge i mišljenja Saboru. • Saraduje s tijelima u Republici Hrvatskoj koja djeluju na području vanjske politike i međunarodnih odnosa.
--	---	---	---

ODBORI ZA VANJSKE POSLOVE U PARLAMENTIMA SRBIJE, CRNE GORE I HRVATSKE

I UVOD

Pitanjima vanjske politike u zakonodavnim tijelima tri susjedne države bavi se skupštinski/saborski odbor, koji predstavlja stalno radno tijelo, i to:

- Odbor za spoljne poslove Narodne skupštine Republike Srbije,
- Odbor za međunarodne odnose i iseljenike Skupštine Crne Gore, i
- Odbor za vanjsku politiku Hrvatskog sabora.

Nadležnosti i broj članova Odbora propisani su skupštinskim/saborskim poslovnikom.

II SRBIJA

Stalno skupštinsko tijelo koje se bavi pitanjima vezanim za vanjsku politiku u Narodnoj skupštini Republike Srbije je Odbor za spoljne poslove, koji ima 17 članova. Nadležnosti ovog skupštinskog radnog tijela precizirane su članom 50. Poslovnika Narodne skupštine.¹

Nadležnosti Odbora za spoljne poslove

„Odbor za spoljne poslove razmatra prijedlog zakona i drugog opšteg akta, kao i druga pitanja iz oblasti:

- spoljne politike;
- odnosa sa drugim državama, međunarodnim organizacijama i institucijama;
- potvrđivanja međunarodnih ugovora iz oblasti spoljnopolitičkih odnosa;
- uređivanja postupka zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora;
- zaštite prava i interesa Republike Srbije i njenih državljana i domaćih pravnih lica u inostranstvu.“²

U Odboru se obavljaju razgovori s ambasadorima Republike Srbije prije odlaska na njihovu diplomatsku dužnost. Odbor je nadležan i za sljedeće:

- utvrđuje sastav delegacija koje nisu stalne, kao i ciljeve i zadatke posjete delegacije Narodne skupštine;
- određuje predsjednika i članove poslaničke grupe prijateljstva, daje saglasnost na odluku o razmjeni posjeta sa poslaničkim grupama prijateljstva predstavničkih tijela drugih država i vodi evidenciju o članstvu u poslaničkim grupama prijateljstva;
- ako Odbor nije u mogućnosti da odredi sastav delegacije koja nije stalna ili da da saglasnost na odluku o razmjeni posjeta sa poslaničkim grupama prijateljstva predstavničkih tijela drugih država, odluku o tome donosi predsjednik Narodne skupštine, odnosno potpredsjednik Narodne skupštine i predsjednik Odbora;
- obavlja i druge poslove koji se odnose na saradnju Narodne skupštine sa predstavničkim tijelima drugih država i učešće njenih predstavnika u radu pojedinih međunarodnih organizacija i misija;

---

¹ Poslovnik Narodne skupštine Republike Srbije (prečišćeni test). Izvor: internetska stranica Narodne skupštine Republike Srbije [http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina-/vazna-dokumenta/poslovnik-\(precisceni-tekst\)/ceo-poslovnik-\(precisceni-tekst\).1423.html](http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina-/vazna-dokumenta/poslovnik-(precisceni-tekst)/ceo-poslovnik-(precisceni-tekst).1423.html) (datum pristupa 29.01.2015.)

² Član 50. st. 1. Poslovnika Narodne skupštine

- razmatra i usvaja izveštaje o posjetama delegacija Narodne skupštine i o njihovom učešću na međunarodnim skupovima;
- podnosi Narodnoj skupštini godišnji izvještaj o ostvarenoj međunarodnoj saradnji Narodne skupštine;
- obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i ovim Poslovnikom.³

Plan rada Odbora za spoljne poslove

Odbor za spoljne poslove ima plan rada i plan posjeta, ali ti dokumenti nisu javno dostupni na internetskoj stranici Narodne skupštine Republike Srbije.⁴

Ostale odredbe Poslovnika koje se općenito odnose na rad skupštinskih radnih tijela

Odbori Narodne skupštine

Poslovnik Narodne skupštine Republike Srbije propisuje da “radna tijela Narodne skupštine mogu biti stalna i privremena. Stalna radna tijela su odbori i Odbor za prava djeteta kao posebno radno tijelo. Privremena radna tijela su anketni odbori i komisije.”⁵ “Sjednice radnih tijela održavaju se, po pravilu, ponedjeljkom.”⁶

Rad skupštinskih odbora općenito je definiran članom 44. Poslovnika i prema odredbama ovog člana „odbor u okviru svog djelokruga:

- razmatra prijedloge zakona i drugih akata,
- prati sprovođenje politike koju vodi Vlada,
- prati izvršavanje zakona i drugih akata,
- razmatra plan rada i izvještaj nadležnog ministarstva i drugog državnog organa, organizacije i tijela,
- razmatra godišnji program rada Narodne skupštine,
- daje saglasnost na akte državnih organa, organizacija i tijela koji ove akte, u skladu sa zakonom, podnose Narodnoj skupštini na saglasnost,
- pokreće inicijative i podnosi prijedloge Narodnoj skupštini, u skladu sa zakonom i ovim Poslovnikom,
- razmatra inicijative, peticije, predstavke i prijedloge iz svog djelokruga, i
- razmatra druga pitanja iz nadležnosti Narodne skupštine.

Odluku o spornim pitanjima u vezi sa djelokrugom odbora donosi predsjednik Narodne skupštine. Odbori saraduju međusobno. O pitanju, koje je od zajedničkog interesa, odbori mogu da održe sjednicu zajedno. O tome, odbor odvojeno odlučuje.

Odbor može, iz reda svojih članova, obrazovati pododbor za razmatranje pojedinih pitanja iz svog djelokruga i pripremu prijedloga o tim pitanjima, a predsjednik odbora može obrazovati posebnu radnu grupu. Pododbor, odnosno radna grupa obavlja poslove za potrebe odbora i ne može samostalno da istupa, osim ako nadležni odbor drukčije ne odluči.“⁷

Prema Poslovniku, Narodna skupština Republike Srbije ima 19 odbora, među kojima je i spomenuti Odbor za spoljne poslove.⁸

³ Član 50. Poslovnika Narodne skupštine

⁴ Npr. Odbor je na 14. sjednici, koja je održana 24. septembra 2014., usvojio Plan rada Odbora za spoljne poslove do kraja 2014., a prema informaciji pronađenoj na internetskoj stranici Narodne skupštine Republike Srbije http://www.parlament.gov.rs/14_sjednica_Odbora_za_spoljne_poslove.22471.43.html

⁵ Član 41. Poslovnika Narodne skupštine

⁶ Član 42. st. 3. Poslovnika Narodne skupštine

⁷ Član 44. Poslovnika Narodne skupštine

⁸ Član 46. st. 3. Poslovnika Narodne skupštine

Poslovnik Narodne skupštine također propisuje proceduru i rokove za sazivanje i održavanje sjednica odbora te odlučivanje na sjednici odbora, kao i dužnosti predsjednika odbora.

Predsjednik odbora

„Predsjednik odbora:

- saziva sjednicu odbora i predsjedava sjednici odbora;
- usklađuje rad odbora sa drugim odborima i radom Narodne skupštine;
- surađuje sa predsjednikom Narodne skupštine, predsjednicima drugih odbora i predstavnicima državnih organa u vezi sa pitanjima iz djelokruga odbora;
- stara se o tome da se svi primljeni materijali bez odlaganja dostave svim članovima odbora;
- predlaže odboru postupanje u vezi s inicijativama, peticijama, predstavkama i prijedlozima koji se odnose na pitanja iz djelokruga odbora;
- stara se o sprovođenju zaključaka odbora;
- obavlja i druge poslove utvrđene ovim Poslovnikom.

Predsjednika odbora, u slučaju privremene spriječenosti ili odsutnosti, zamjenjuje zamjenik predsjednika odbora. U slučaju prestanka funkcije predsjednika odbora, dužnost predsjednika, do izbora novog, vrši zamjenik predsjednika odbora.“⁹

Sazivanje sjednice odbora

„Predsjednik odbora je dužan da sjednicu odbora sazove na zahtjev najmanje trećine od ukupnog broja članova odbora ili na zahtjev predsjednika Narodne skupštine.

Zahtjev za sazivanje sjednice podnosi se predsjedniku odbora u pisanom obliku i sadrži dnevni red i rok za sazivanje sjednice. Ako predsjednik odbora ne sazove sjednicu u zahtjevanom roku, sjednicu odbora saziva zamjenik predsjednika odbora ili predsjednik Narodne skupštine. Na sjednici koju je sazvio predsjednik odbora, odbor radi prema dnevnom redu navedenom u zahtjevu za održavanje sjednice.“¹⁰

„Saziv za sjednicu odbora sadrži dan, čas i mjesto održavanja sjednice i prijedlog dnevnog reda. Dostavlja se u pisanom obliku članovima odbora, poslaničkim grupama i Vladi i ističe na oglasnoj tabli u Narodnoj skupštini, najmanje tri dana prije dana održavanja sjednice odbora. Izuzetno, saziv se može dostaviti i u kraćem roku, pri čemu je predsjednik odbora dužan da na sjednici odbora obrazloži takav postupak.

Dnevni red sjednice utvrđuje odbor, većinom glasova prisutnih članova, na sjednici kojoj prisustvuje većina članova odbora. Rasprava na sjednici odbora, prema utvrđenom dnevnom redu, vodi se bez obzira na broj prisutnih članova odbora. Odbor može da održi sjednicu bez kvoruma za odlučivanje ako se na njoj obavlja rasprava u cilju obavještanja odbora o pitanjima iz njegovog djelokruga.“¹¹

Učestvovanje i prisustvovanje sjednici odbora

„Član odbora je dužan da učestvuje u radu odbora. O spriječenosti da učestvuje na sjednici odbora, kao i o razlozima spriječenosti, član odbora je dužan da blagovremeno obavijesti

---

⁹ Član 70. Poslovnika Narodne skupštine

¹⁰ Član 71. Poslovnika Narodne skupštine

¹¹ Član 72. Poslovnika Narodne skupštine

svog zamjenika i predsjednika odbora. Zamjenik člana odbora dužan je da učestvuje na sjednici odbora na kojoj ne prisustvuje član odbora koga zamjenjuje.¹²

„Sjednici odbora može da prisustvuje i učestvuje u radu, bez prava odlučivanja, i narodni poslanik koji nije član odbora, osim ako ovim Poslovníkom nije drukčije uređeno. Kada se na sjednici odbora razmatraju prijedlozi zakona i amandmani na prijedloge zakona, na sjednicu se pozivaju i njihovi podnosioci, odnosno njihovi ovlašćeni predstavnici. U radu odbora učestvuju predstavnici i povjerenici Vlade. Kada se na sjednici razmatraju izvještaji, inicijative i pitanja iz nadležnosti državnih organa, organizacija i tijela, na sjednicu se pozivaju i njihovi predstavnici. U radu odbora mogu, po pozivu, da učestvuju i naučnici i stručnjaci. U izvršavanju poslova iz svog djelokruga, odbor može od ministarstva i drugog republičkog organa da traži podatke i informacije od značaja za rad odbora.“¹³

Trajanje govora na sjednici odbora

„Član odbora ima pravo da u okviru načelnog pretresa govori ukupno do deset minuta. Predlagač zakona i drugog opšteg akta, odnosno ovlašćeni predstavnik predlagača, ima pravo da govori ukupno do 20 minuta. Predsjednik odbora, kao učesnik u pretresu, ima pravo da govori kao i član odbora. Narodni poslanik iz poslaničke grupe koja ima člana odbora, ima pravo da govori u okviru vremena predviđenog za člana odbora iz iste poslaničke grupe, u dogovoru sa članom odbora.

Narodni poslanici iz poslaničke grupe koja nema člana odbora, imaju pravo da govore ukupno do 10 minuta. Samostalni narodni poslanik, koji nije član odbora, ima pravo da govori ukupno do pet minuta. Član odbora može da ustupi vrijeme za govor na koje ima pravo u okviru načelnog pretresa (ukupno do deset minuta) drugom članu odbora, odnosno narodnom poslaniku. Vrijeme za govor na koje poslanici imaju pravo ne mora se u potpunosti iskoristiti.“¹⁴

„Odbor može da odluči, na prijedlog člana odbora, da se na sjednici odbora vodi zajednički načelni pretres.“¹⁵ „Vrijeme za pretres u pojedinostima jednako je vremenu načelnog pretresa“¹⁶ „Odbor može da odluči, na prijedlog člana odbora, da se vrijeme za pretres u pojedinostima i vrijeme načelnog pretresa skрати, produži ili da se ne ograničava.“¹⁷

„Po otvaranju pretresa tačke dnevnog reda sjednice odbora, predsjednik odbora daje riječ učesnicima na sjednici odbora, po sledećem redosledu:

- predlagač akta, odnosno ovlašćeni predstavnik predlagača, koji dobija riječ kad je zatraži;
- naučnici, stručnjaci i druga lica pozvana na sjednicu odbora, prema redosljedju prijavljivanja za riječ;
- članovi odbora, prema redosljedju prijavljivanja za riječ;
- narodni poslanici koji nisu članovi odbora.“¹⁸

---

¹² Član 73. Poslovníka Narodne skupštine

¹³ Član 74. Poslovníka Narodne skupštine

¹⁴ Član 75. Poslovníka Narodne skupštine

¹⁵ Član 76. Poslovníka Narodne skupštine

¹⁶ Član 77. Poslovníka Narodne skupštine

¹⁷ Član 78. Poslovníka Narodne skupštine

¹⁸ Član 79. Poslovníka Narodne skupštine

Odlučivanje na sjednici odbora

„Odbor odlučuje većinom glasova prisutnih članova, na sjednici kojoj prisustvuje većina članova odbora, ako zakonom i ovim Poslovnikom nije drukčije propisano. Član odbora koji se nalazi u sali, u kojoj se sjednica odbora održava, smatra se prisutnim članom u smislu prethodnog stava ovog člana. Zamjenik člana odbora ima pravo odlučivanja u odsustvu člana odbora koga zamjenjuje.“¹⁹

Zapisnik

„O radu na sjednici odbora vodi se zapisnik. Zapisnik sadrži osnovne podatke o radu na sjednici, imena prisutnih i odsutnih članova ili zamjenika članova odbora, imena drugih učesnika sjednice, usmene i pisane prijedloge, stavove odbora, rezultate svakog glasanja, kao i ime izvjestioca koga je odredio odbor. Usvojeni zapisnik potpisuju predsjednik i sekretar odbora. Na sjednicama Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo i Odbora za administrativno-budžetska i mandatno-imunitetska pitanja vode se stenografske bilješke, odnosno vrši se tonsko snimanje, a na sjednicama drugih odbora, na njihov zahtev. Stenografske bilješke, odnosno obrađeni tonski snimak, prilažu se uz zapisnik i njegov su sastavni dio.“²⁰

„Na tok sjednice odbora shodno se primenjuju odredbe ovog poslovnika o sjednici Narodne skupštine, ako ovim Poslovnikom nije drukčije određeno.“²¹

Javna slušanja

„Radi pribavljanja informacija, odnosno stručnih mišljenja o prijedlogu akta koji je u skupštinskoj proceduri, razjašnjenja pojedinih rješenja iz predloženog ili važećeg akta, razjašnjenja pitanja značajnih za pripremu prijedloga akta ili drugog pitanja koje je u nadležnosti odbora, kao i radi praćenja sprovođenja i primjene zakona, odnosno ostvarivanja kontrolne funkcije Narodne skupštine, odbori mogu da organizuju javna slušanja.“²²

„Prijedlog za organizovanje javnog slušanja može da podnese svaki član odbora. Prijedlog sadrži temu javnog slušanja i spisak lica koja bi bila pozvana. Odluku o organizovanju javnog slušanja donosi odbor, a o njoj predsjednik odbora obavještava predsjednika Narodne skupštine. Predsjednik odbora na javno slušanje poziva članove odbora, narodne poslanike i druga lica čije je prisustvo od značaja za temu javnog slušanja. Poziv na javno slušanje sadrži temu, vrijeme i mjesto održavanja javnog slušanja, kao i obavještenje o pozvanim učesnicima. Javno slušanje se održava bez obzira na broj prisutnih članova odbora. Nakon javnog slušanja, predsjednik odbora dostavlja informaciju o javnom slušanju predsjedniku Narodne skupštine, članovima odbora i učesnicima javnog slušanja. Informacija sadrži imena učesnika na javnom slušanju, kratak pregled izlaganja, stavova i prijedloga iznijetih na javnom slušanju. Članovi odbora i učesnici javnog slušanja mogu da podnesu pisane primjedbe na informaciju o javnom slušanju predsjedniku odbora, koji ih dostavlja predsjedniku Narodne skupštine, članovima odbora i učesnicima javnog slušanja.“²³

---

¹⁹ Član 80. Poslovnika Narodne skupštine

²⁰ Član 81. Poslovnika Narodne skupštine

²¹ Član 82. Poslovnika Narodne skupštine

²² Član 83. Poslovnika Narodne skupštine

²³ Član 84. Poslovnika Narodne skupštine

III CRNA GORA

Prema Poslovniku Skupštine Crne Gore²⁴ pitanjima vanjske politike bavi se Odbor za međunarodne odnose i iseljenike. Nadležnosti ovog Odbora propisane su članom 42. Poslovnika, ali ne i broj njegovih članova, jer se broj članova svakog odbora utvrđuje prilikom njihovog izbora. Odbor za međunarodne odnose i iseljenike trenutno ima 13 članova.²⁵

Nadležnosti Odbora za međunarodne odnose i iseljenike

„Odbor za međunarodne odnose i iseljenike:

- razmatra pitanja vanjske politike i međunarodnih odnosa iz nadležnosti Skupštine;
- razmatra prijedloge zakona o potvrđivanju međunarodnih ugovora;
- predlaže platforme za razgovore sa stranim delegacijama i razmatra izvještaje o ostvarenim posjetama, učešću na međunarodnim skupovima i studijskim posjetama iz nadležnosti Skupštine;
- donosi godišnji program i tromjesečne detaljne programe međunarodne saradnje; saraduje i razmjenjuje iskustva sa odgovarajućim radnim tijelima u drugim parlamentima i međunarodnim institucijama, osnivanjem zajedničkih tijela, grupa prijateljstava, preduzimanjem zajedničkih akcija, usaglašavanjem stavova o pitanjima od zajedničkog interesa;
- daje mišljenje o kandidatima za ambasadore i šefove drugih diplomatskih predstavništava u inostranstvu;
- razmatra pitanja koja se odnose na status iseljenika iz Crne Gore u drugim državama i predlaže mjere za ostvarivanje, unaprjeđivanje i zaštitu njihovih prava; stvaruje kontakte i saraduje sa organizacijama iseljenika iz Crne Gore u inostranstvu.²⁶

Odredbe Poslovnika koje se odnose općenito na rad skupštinskih odbora

Osnivanje odbora

Skupština Crne Gore, kako je propisano skupštinskim Poslovníkom, za razmatranje prijedloga akata, predlaganje akata, parlamentarnu kontrolu i vršenje drugih poslova iz nadležnosti Skupštine, obrazuje odbore kao svoja radna tijela. Odbori se obrazuju kao stalni i privremeni. Stalni odbori obrazuju se ovim Poslovníkom, a mogu se, po potrebi, obrazovati i posebnom odlukom Skupštine. Stalni odbori, radi izvršavanja pojedinih poslova iz svog djelokruga, mogu obrazovati pododbore. Privremeni odbori obrazuju se posebnom odlukom Skupštine. Odlukom o obrazovanju privremenog odbora utvrđuje se zadatak i određuje sastav tog odbora i rok za izvršenje zadatka. Privremeni odbor prestaje sa radom po izvršenju zadatka, odnosno istekom roka za koji je obrazovan.²⁷

Sastav odbora

“Odbor ima predsjednika i određeni broj članova. Broj članova odbora se utvrđuje prilikom njihovog izbora. Sastav odbora, uključujući predsjednika i zamjenika predsjednika odbora, po

---

²⁴ Poslovník Skupštine Crne Gore, prečišćeni tekst, br. 00-63-2/13-44, od 28. novembra 2013. godine. Izvor: internetska stranica Skupštine Crne Gore <http://www.skupstina.me/index.php/me/poslovník-skupštine-crne-gore> (datum pristupa 30.01.2015.)

²⁵ Izvor: internetska stranica Skupštine Crne Gore <http://www.skupstina.me/index.php/me/odbor-za-medunarodne-odnose-i-iseljenike/sastav> (datum pristupa 30.01.2015.)

²⁶ Član 42. Poslovnika Skupštine Crne Gore

²⁷ Član 34. Poslovnika Skupštine Crne Gore

pravilu, odgovara stranačkoj zastupljenosti poslanika u Skupštini. Poslanik može biti član najviše tri stalna odbora. Odbor na prvoj sjednici bira, iz svog sastava, zamjenika predsjednika odbora, s tim što i predsjednik i zamjenik predsjednika ne mogu biti iz pozicije, odnosno opozicije.

Zamjenik predsjednika odbora, u slučaju spriječenosti ili odsutnosti predsjednika, ima njegova prava, obaveze i odgovornosti utvrđene ovim Poslovnikom.

Odbor ima sekretara, koji pomaže predsjedniku odbora u izvršavanju poslova odbora.²⁸

Izbor članova odbora

„Izbor predsjednika i članova odbora vrši se na osnovu liste kandidata. Lista kandidata sadrži: broj članova koji se bira, ime i prezime kandidata za predsjednika i kandidata za članove koliko ih se bira, za svaki odbor posebno. Naknadni izbor predsjednika ili pojedinog člana odbora vrši se na osnovu pojedinačnih prijedloga.“²⁹

„Listu kandidata za predsjednika i članove Administrativnog odbora podnosi predsjednik Skupštine, na osnovu prijedloga klubova poslanika. Listu kandidata za predsjednika i članove ostalih odbora podnosi Administrativni odbor, na osnovu prijedloga klubova poslanika. Ako pojedini klub poslanika ne predloži kandidata za člana odbora koji mu pripada, članovi odbora se biraju na osnovu datih prijedloga klubova poslanika, pri čemu se taj sastav, pod uslovom da je izabrano više od polovine članova odbora, smatra punim sastavom u smislu postojanja kvoruma za rad i odlučivanje.“³⁰

„O listi kandidata za predsjednika i članove odbora Skupština odlučuje u cjelini, javnim glasanjem. Ako lista kandidata za predsjednika i članove odbora ne dobije potrebnu većinu, glasanje se ponavlja. Ako u ponovljenom glasanju lista ne dobije potrebnu većinu glasova, podnosi se novi prijedlog liste.“³¹

IV HRVATSKA

Hrvatski sabor je dva dana prije ulaska Hrvatske u Evrpsku uniju (28. juna 2013.) donio novi Poslovnik.³² Prema njegovim odredbama, saborsko radno tijelo koje se bavi vanjskopolitičkim pitanjima je Odbor za vanjsku politiku, koji ima 19 članova (predsjednika, potpredsjednika i 11 članova zastupnika, uz još šest članova imenovanih iz reda javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika). Član 59. Poslovnika Hrvatskog sabora navodi nazive, vrste i djelokrug radnih tijela Sabora, među koje u stavu 4. ubraja i Odbor za vanjsku politiku. Nadležnosti Odbora za vanjsku politiku regulirane su članom 67. Poslovnika Hrvatskog sabora:

Nadležnosti Odbora za vanjsku politiku

“Odbor za vanjsku politiku:

- razmatra pitanja vanjske politike i međunarodnih odnosa o kojima raspravlja i odlučuje Sabor te priprema prijedloge akata iz nadležnosti Sabora koji se odnose na to područje,

²⁸ Član 35. Poslovnika Skupštine Crne Gore

²⁹ Član 35. Poslovnika Skupštine Crne Gore

³⁰ Član 36. Poslovnika Skupštine Crne Gore

³¹ Član 37. Poslovnika Skupštine Crne Gore

³² Poslovnik Hrvatskoga sabora, Narodne novine br. 81/13. Izvor: internetska stranica Hrvatskog sabora <http://www.sabor.hr/poslovnik-hrvatskoga-sabora-nn-81-13>

- prati i razmatra pitanja vezana uz zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije,
- sudjeluje u međuparlamentarnom nadzoru nad zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom Europske unije sudjelujući na sastancima Međuparlamentarne konferencije Europske unije o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici Europske unije zajedno s predstavnicima Odbora za obranu i/ili drugim odborima,
- surađuje s odgovarajućim odborima parlamenata drugih država,
- daje mišljenje o postavljanju i opozivu šefova diplomatskih misija Republike Hrvatske u inozemstvu,
- raspravlja o međunarodnoj razvojnoj suradnji i humanitarnoj pomoći koju Republika Hrvatska pruža drugim međunarodnim pravnim subjektima,
- razmatra izvješća stalnih ili privremenih izaslanstava Sabora u međuparlamentarnim institucijama u suradnji s Odborom za međuparlamentarnu suradnju,
- razmatra međunarodne ugovore koje Sabor potvrđuje i daje svoje prijedloge i mišljenja Saboru,
- surađuje s tijelima u Republici Hrvatskoj koja djeluju na području vanjske politike i međunarodnih odnosa.

Odbor za vanjsku politiku ima prava i dužnosti matičnoga radnog tijela u postupku donošenja zakona o potvrđivanju međunarodnih ugovora.”³³

“Odbor za vanjsku politiku ima predsjednika, potpredsjednika i 11 članova, a još šest članova imenuje se iz reda javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika.”³⁴

Ostale odredbe Poslovnika koje se odnose općenito na rad saborskih radnih tijela

Vrste i način rada radnih tijela Sabora

“Radna tijela Sabora su odbori i povjerenstva osnovani ovim Poslovníkom. U radnom tijelu Sabora raspravlja se o prijedlozima i poticajima za donošenje zakona i drugih akata te o drugim pitanjima iz djelokruga Sabora. Radno tijelo Sabora prati, u okviru svog djelokruga, rad Vlade i drugih tijela čiji rad nadzire Sabor u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom. Radno tijelo Sabora raspravlja o izvješćima tijela i pravnih osoba koje imaju javne ovlasti, koja oni na temelju zakona podnose Saboru.

Radno tijelo Sabora nakon provedene rasprave zauzima stajalište, odnosno utvrđuje prijedloge akata i o tome izvješćuje Sabor. Radno tijelo Sabora može raspraviti o predstavkama i prijedlozima koje građani podnose Saboru. Ako je predstavka ili prijedlog građana za donošenje zakona ili drugih akata upućena Saboru, predsjednik Sabora će je proslijediti predsjedniku matičnoga radnog tijela koji je dužan najkasnije u roku od tri mjeseca izvijestiti podnositelja predstavke ili prijedloga o ishodu predstavke, odnosno prijedloga.”³⁵

Druga radna tijela

“Radi razmatranja drugih pitanja Sabor može, uz radna tijela osnovana ovim Poslovníkom, osnovati i druga radna tijela. Odlukom o osnivanju drugih radnih tijela uređuje se njihov naziv, sastav, djelokrug i način rada.”³⁶

³³ Član 67. Poslovnika Hrvatskog sabora

³⁴ Član 68. Poslovnika Hrvatskog sabora

³⁵ Član 44. Poslovnika Hrvatskog sabora

³⁶ Član 45. Poslovnika Hrvatskog sabora

Sastav radnog tijela Sabora

“Radno tijelo Sabora ima predsjednika, potpredsjednika i određeni broj članova, osim radnog tijela iz članka 64. ovoga Poslovnika (Odbor za europske poslove) koje ima dva potpredsjednika. Sabor bira i razrješuje predsjednika, potpredsjednike i članove radnog tijela iz reda zastupnika u Saboru, ako ovim Poslovníkom nije drugačije određeno poštujući odgovarajuću zastupljenost obaju spolova. Sastav radnog tijela Sabora u pravilu odgovara stranačkom sastavu Sabora. Mandat predsjednika, potpredsjednika i članova radnog tijela traje od dana izbora do dana prestanka ili nastupa mirovanja zastupničkog mandata, odnosno do dana razrješnja dužnosti na koju je izabran.”³⁷

Ovlasti predsjednika radnog tijela Sabora

“Predsjednik radnog tijela Sabora:

- saziva sjednicu, predlaže dnevni red i predsjedava sjednicama radnog tijela Sabora
- usklađuje rad radnog tijela s radom Sabora i drugih radnih tijela, surađuje s predsjednikom Sabora, Predsjedništvom Sabora, predsjednicima drugih radnih tijela Sabora te s ministrima i čelnicima tijela državne uprave u vezi s pitanjima iz djelokruga radnog tijela
- brine se o provođenju zaključaka radnog tijela i zaključaka Sabora iz djelokruga radnog tijela te
- bavlja druge poslove određene ovim Poslovníkom i zakonom.”³⁸

Ovlasti potpredsjednika radnog tijela Sabora

“Predsjednik radnog tijela iz članka 64. ovoga Poslovnika (Odbora za europske poslove) će odrediti koji će ga od potpredsjednika zamjenjivati u slučaju njegove spriječenosti ili odsutnosti. Potpredsjednik radnog tijela u slučaju spriječenosti ili odsutnosti predsjednika ima njegova prava, obveze i odgovornosti određene ovim Poslovníkom. U slučaju spriječenosti ili odsutnosti predsjednika i potpredsjednika sjednicom radnog tijela predsjedava član radnog tijela kojeg na to prethodno ovlasti predsjednik radnog tijela. Ako nije određen tja član, njega će odrediti predsjednik Sabora.”³⁹

Sazivanje sjednice radnog tijela Sabora

“Prijedlog za sazivanje sjednice radnog tijela može zaključkom zatražiti Sabor, predsjednik Sabora ili najmanje jedna trećina članova radnog tijela. Prilikom sazivanja sjednice radnog tijela, predsjednik radnog tijela dužan je naznačiti dnevni red sjednice. Predsjednik radnog tijela dužan je sazvati sjednicu radnog tijela najkasnije u roku od osam dana od dana zaprimanja zahtjeva ovlaštenog predlagatelja. Ako predsjednik radnog tijela ne sazove sjednicu kada je to dužan učiniti, sjednicu radnog tijela sazvat će predsjednik Sabora i odrediti člana radnog tijela koji je dužan predsjedati sjednicom tog radnog tijela.”⁴⁰

Način odlučivanja

“Radno tijelo Sabora donosi odluke većinom glasova ako je na sjednici radnog tijela Sabora nazočna većina članova. O radu na sjednici radnog tijela Sabora vodi se zapisnik koji potpisuju predsjednik i tajnik radnog tijela Sabora, odnosno osobe koje ih zamjenjuju.

³⁷ Član 46. Poslovnika Hrvatskog sabora

³⁸ Član 47. Poslovnika Hrvatskog sabora

³⁹ Član 48. Poslovnika Hrvatskog sabora

⁴⁰ Član 49. Poslovnika Hrvatskog sabora

Zapisnik s materijalima sjednice čuva tajnik radnog tijela Sabora i nakon isteka mandata Sabora pohranjuje ih u pismohranu Sabora.”⁴¹

Razmatranje pitanja i saradnja

“Radna tijela Sabora razmatraju pitanja iz svog djelokruga, a mogu razmatrati pitanja koja se odnose na europske poslove. Radna tijela obvezatna su razmotriti svako pitanje koje im uputi na razmatranje predsjednik ili Predsjedništvo Sabora. Radna tijela Sabora prate politike Europske unije iz područja svoje nadležnosti te sudjeluju u izradi dokumenata o integracijskim aktivnostima Republike Hrvatske izmjenom i prilagodbom zakonodavstva putem izmjena i dopuna akata i provedbenih mjera prema standardima primijenjenim u zakonodavstvu i programima Europske unije. Radna tijela Sabora surađuju s odgovarajućim radnim tijelima u Europskom parlamentu i parlamentima drugih zemalja.”⁴²

Uključivanje organizacija i stručnjaka u rad radnog tijela Sabora

“Radno tijelo Sabora može uključiti znanstvene i druge organizacije i pojedine stručnjake u pripremanje akata ili razmatranje pojedinog pitanja iz njegova djelokruga, ako su za to osigurana financijska sredstva, a može predložiti Vladi da se ti poslovi povjere ministarstvima ili drugim tijelima državne uprave.”⁴³

Izvještaji radnih tijela

“Radno tijelo Sabora obvezno je o svojim mišljenjima, stajalištima, primjedbama i prijedlozima izvijestiti Sabor. Radno tijelo može izvijestiti o stajalištu manjine svojih članova, a mora kad mišljenja ostanu podijeljena u pogledu prijedloga za rješenje pojedinog pitanja ili kada pojedini član radnog tijela traži da se posebno izdvoji njegovo mišljenje. Kada podnosi izvješće ili prijedlog Saboru, radno tijelo određuje izvjestitelja koji će, prema zaključku radnog tijela, na vlastiti poticaj ili na zahtjev Sabora, na sjednici obrazložiti stajalište ili prijedlog radnog tijela.”⁴⁴

Saradnja radnih tijela

“Radna tijela Sabora međusobno surađuju, a više radnih tijela može održati i zajedničku sjednicu te Saboru podnijeti i zajedničko izvješće o temi rasprave.”⁴⁵

Način rada na sjednici

“Na sjednici radnog tijela Sabora treba biti nazočan član Vlade, zamjenik ministra ili pomoćnik ministra kada se na sjednici razmatra prijedlog ili mišljenje Vlade, a čelnik tijela državne uprave kada se na sjednici razmatraju teme iz njihova djelokruga. Predsjednik radnog tijela Sabora obavezan je predstavnik tijela iz stavka 1. ovoga članka izvijestiti o mjestu i vremenu održavanja sjednice. Predstavnik tijela iz stavka 1. ovoga članka (član Vlade, zamjenik ministra ili pomoćnik ministra, odnosno čelnik tijela državne uprave) ima pravo na sjednici radnog tijela Sabora sudjelovati u raspravi.

---

⁴¹ Član 50. Poslovnika Hrvatskog sabora

⁴² Član 51. Poslovnika Hrvatskog sabora

⁴³ Član 52. Poslovnika Hrvatskog sabora

⁴⁴ Član 54. Poslovnika Hrvatskog sabora

⁴⁵ Član 55. Poslovnika Hrvatskog sabora

Radno tijelo Sabora može odlučiti da će o pojedinom prijedlogu provesti raspravu i bez nazočnosti predstavnika tijela iz stavka 1. ovoga članka (Vlade, odnosno tijela državne uprave) i o tome obvezno izvješćuje Vladu i Sabor.”⁴⁶

Javnost rada

“Radno tijelo Sabora može na sjednice pozivati javne, znanstvene i stručne djelatnike i druge osobe radi pribavljanja njihova mišljenja o temama o kojima se raspravlja na sjednici. Radno tijelo Sabora može na sjednice pozvati članove Europskog parlamenta iz Republike Hrvatske. U radna tijela može se imenovati, ako ovim Poslovníkom nije drugačije određeno, do šest javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika koji imaju sva prava člana radnog tijela, osim prava odlučivanja.

Postupak imenovanja članova radnog tijela iz stavka 3. ovoga članka (do šest javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika) započinje objavljivanjem javnog poziva za predlaganje kandidata. U tom pozivu određuje se rok za podnošenje prijedloga. Kandidate mogu predložiti stručne institucije, stručne udruge, udruge civilnog društva, kao i pojedinci. Javni poziv za predlaganje kandidata upućuje Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove. Na temelju odabira kandidata Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove dostavlja Saboru prijedlog odluke o imenovanju članova radnog tijela iz stavka 3. ovoga članka (do šest javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika).”⁴⁷

Poslovník radnog tijela

“Radno tijelo Sabora može, u skladu s odredbama ovoga Poslovníka, donijeti poslovník o svom radu.

Ako radno tijelo iz stavka 1. ovoga članka ne donese poslovník o svom radu, na rad sjednica radnog tijela na odgovarajući način se primjenjuju odredbe ovoga Poslovníka o sjednici Sabora.”⁴⁸

Nadležnosti Odbora za vanjsku politiku prije pristupanja Hrvatske Evropskoj uniji

Prije pristupanja Hrvatske u Evropsku uniju, pitanjima vanjske politike također se bavio saborski Odbor za vanjsku politiku. Njegove nadležnosti su bile regulirane članom 61. Poslovníka Hrvatskog sabora⁴⁹ i nisu obuhvatale sadašnja pitanja vezana za zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku Evropske unije te međunarodnu razvojnu saradnju i humanitarnu pomoć koju Republika Hrvatska pruža drugim međunarodnim pravnim subjektima. Novim Poslovníkom je navedeno da Odbor za vanjsku politiku daje mišljenje o postavljanju i opozivu šefova diplomatskih misija Republike Hrvatske u inozemstvu, ali u ranijem Poslovníku bilo je precizirano da mišljenje o tome Odbor daje predsjedniku Republike.

Odbor za vanjsku politiku je ranije imao 13 članova⁵⁰ (predsjednika, potpredsjednika i 11 članova), za razliku od današnjeg koji ima ukupno 19 članova (13 iz reda saborskih zastupnika i 6 imenovanih iz reda javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika).

---

⁴⁶ Član 56. Poslovníka Hrvatskog sabora

⁴⁷ Član 57. Poslovníka Hrvatskog sabora

⁴⁸ Član 58. Poslovníka Hrvatskog sabora

⁴⁹ Poslovník Hrvatskoga sabora, Narodne novine br. 71/00, 129/00, 117/01, 6/02. – pročišćeni tekst, 41/02, 91/03, 58/04, 39/08, 86/08. i 81/12, koji je prestao važiti danom stupanja na snagu novog Poslovníka Hrvatskoga sabora, Narodne novine br. 81/13.

⁵⁰ Član 62. ranijeg Poslovníka Hrvatskoga sabora

Odredbe člana 61. ranijeg Poslovnika Hrvatskog sabora:

„Odbor za vanjsku politiku:

- razmatra pitanja vanjske politike i međunarodnih odnosa o kojima raspravlja i odlučuje Sabor te priprema prijedloge akata iz nadležnosti Sabora koji se odnose na to područje,
- surađuje s odgovarajućim odborima parlamenata drugih zemalja,
- daje mišljenje Predsjedniku Republike o postavljanju i opozivu šefova diplomatskih misija Republike Hrvatske u inozemstvu,
- razmatra izvješća stalnih ili privremenih izaslanstava Sabora u međuparlamentarnim institucijama u suradnji s Odborom za međuparlamentarnu suradnju,
- razmatra međunarodne ugovore koje Sabor potvrđuje i iznosi svoje prijedloge i mišljenja Saboru,
- surađuje s tijelima u Republici koja djeluju na području vanjske politike i međunarodnih odnosa.

Odbor za vanjsku politiku ima prava i dužnosti matičnoga radnog tijela u postupku donošenja zakona o potvrđivanju međunarodnih ugovora.⁵¹

V IZVORI

Internetska stranica Narodne skupštine Republike Srbije

[http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina-/vazna-dokumenta/poslovnik-\(precisceni-tekst\)/ceo-poslovnik-\(precisceni-tekst\).1423.html](http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina-/vazna-dokumenta/poslovnik-(precisceni-tekst)/ceo-poslovnik-(precisceni-tekst).1423.html)

Internetska stranica Hrvatskog sabora

<http://www.sabor.hr/poslovnik-hrvatskoga-sabora-nn-81-13>

Internetska stranica Skupštine Crne Gore

<http://www.skupstina.me/index.php/me/poslovnik-skupstine-crne-gore>

---

⁵¹ Član 61. ranijeg Poslovnika Hrvatskoga sabora